

něně z obchodu 100.000 Kč, čímž byl její nárok na výživné uhrazen. Žaloba byla zamítnuta soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Správné jest právní posouzení obou nižších soudů, že nelze opoziční žalobou podle § 35 ex. ř. namítati, jak činí žalobce, proti vykonatelné již pohledávce vzájemnou pohledávku, která jest odpůrcem popírána a nebyla ještě soudem určena. Tento výklad zákona jest v souhlasu se stálým rozhodováním nejvyššího soudu, jehož správnost plyne zvláště z předpisu § 392 c. ř. s., že, byla-li zažalovaná pohledávka právoplatně přisouzena dílčím rozsudkem, může býti exekučně vymáhána bez ohledu na to, že namítaná vzájemná pohledávka jest předmětem dalšího soudního jednání a bude o ní rozhodnuto konečným rozsudkem. Marně pokouší se žalobce dolíčiti, že neuplatňuje vzájemnou pohledávku k započtení, nýbrž že tvrdí a tvrdil již v žalobě, že si žalovaná sama předem vybrala výživné, pro něž vede exekuci, z jeho peněz, a že vymáhaná pohledávka pominula tak zaplacením. Avšak, nehledíc k tomu, že vzájemnou peněžní pohledávku nemohl by tu manžel namítnouti započtením (viz rozh. čís. 6688 a 7746 sb. n. s.), a že žalovaná vymáhá exekuci výživné za dobu od 1. října 1928 do 31. prosince 1930, tržbu ze žalobcova obchodu si však prý ponechávala již v letech 1924 až 1926, tedy v době, kdy vymáhaná pohledávka ještě nevznikla a nebylo známo, zda vůbec vznikne, jest ke každému placení třeba srovnalé vůle stran, a to vůle dlužníkovy, by věřitel přijal placení na účet své pohledávky, a vůle věřitelovy, že přijímá placení na tento účet. Tato srovnalá vůle stran může býti doplněna předpisy zákona (§§ 1415 a 1416 obč. zák.), ale nemůže býti jimi nahrazena. Dodatečná dohoda stran může býti platná a účinná jako smír, nikoli jako placení. Dodatečný projev jen jedné strany nemá vůbec právního významu. Srovnalé vůle stran nebylo a není v souzeném případě podle vlastního žalobcova přednesu, neboť sám tvrdí, že si žalovaná přivlastňovala jeho peníze bez jeho vědomí a dovolení. Nejde ve skutečnosti o placení, nýbrž, jak uznaly nižší soudy, o popřený vzájemný nárok žalobcův na náhradu škody. Byl právem zamítnut již z důvodů práva formálního, aniž bylo třeba jednati o jeho věcné oprávněnosti.

Čís. 10914.

Nové právní odůvodnění návrhů a obran přednesených již před soudem procesním, není nedovolenou novotou.

Dávka z majetku podle zákona ze dne 8. dubna 1920, čís. 309 sb. z. a n.

Zákaz přesunu dávky, obsažený v § 41 zákona, nepostihuje úmluvy z doby před účinností zákona.

(Rozh. ze dne 30. června 1931, Rv I 616/30.)

Žalobci, manželé H-ovi, prodali dne 24. února 1920 žalované bance nemovitost. V bodě čtvrtém smlouvy bylo ustanoveno: »Dále bylo umluveno, že banka jakožto kupitelka domu případnou dávku z majetku manželům nahradí, proti čemuž se manželé L-ovi zavázali přiznání k dávce z majetku podati v dorozumění s bankou a banku zmocniti, by v zastoupení manželů L-ových s berními úřady jednala a opravné prostředky proti případnému předpisu dávky z majetku podala.« Platební příkaz o dávce z majetku byl doručen žalobcům, již se pak domáhali na bance zaplacení předepsané dávky z majetku. Žalovaná banka namítla mimo jiné, že nárok žalobou uplatňovaný jest neplatný a nežalovatelný, odvolávajíc se na zákon o přímých daních osobních, na které se zákon o dávce z majetku a z přírůstku výslovně odvolává. **P r o c e s n í s o u d p r v é s t o l i c e** žalobu zamítl. **D ů v o d y:** Podle § 41 zákona ze dne 8. dubna 1920, čís. 309 sb. z. a n. platí ustanovení § 238 zák. o osob. daních obdobně, totiž obdobně pro případy, které upravuje právě zákon o dávce z majetku a z přírůstku na majetku. § 238 zák. ze dne 25. října 1896, čís. 220 ř. zák. stanoví, že nemají právního účinku úmluvy, by daň na místo poplatníka byla zcela nebo z části hrazena osobou jinou, a kdo by na základě takové úmluvy něco splnil, jest dokonce oprávněn žádati, by berní poplatník mu to vrátil. Podle doslovu těchto zákonných ustanovení jest za to míti, že zákaz jest absolutní, že jej nelze obmezovati tím, že by se rozeznával poměr mezi státní správou a zavázaným, poměr veřejnoprávní od poměru smluvního, kterým by mělo býti rozhodováno o tom, kdo na konec fakticky břemeno nese. **M a r g i n á l n í r u b r i k a** § 41 obsahuje označení zákonné látky slovy: »zákaz přesunu dávky«. Tím jest jasně řečeno, že má býti znemožněno, by dávku fakticky nesla jiná osoba, než osoba, již to zákon v § 2 ukládá. Jinak to-muto ustanovení rozuměti nelze, zejména, srovná-li se s ním ustanovení nařízení vlády republiky Československé ze dne 23. září 1920, čís. 545 sb. z. a n. o dávce z přírůstku hodnoty nemovitostí, v němž podobný zákaz, jak jej výslovně stanoví zákon čís. 309/20 o dávce z majetku a dávce z přírůstku na majetku, nebyl vysloven. **O d v o l a c í s o u d** napadený rozsudek potvrdil. **D ů v o d y:** Nesprávné právní posouzení věci spatřují odvolatelé v tom, že prvý soud jest toho názoru, že jde o přesun dávky z majetku, který je neplatný, kdežto žalovaná při koupi domu žalobcům, kteří prodali majetek, by přesídlili do Berlína, a tehdy ještě nevěděli, bude-li dávka předepsána, se zavázala dobrovolně nahraditi tuto dávku, která snad bude předepsána jako část kupní ceny, která o to byla snížena, žalobci se tedy od dávky té neosvobozují a proto žalovaná jako kupitel dávkou, o kterou by za dům platila méně, byla by bezdůvodně obohacena. Avšak žalobci k odůvodnění žalobního ná-

roku uvedli, že strany současně s uzavřením kupní smlouvy dne 24. února 1920 učinili úmluvu zvláštní, již se v odstavci čtvrtém žalovaná zavázala též »případnou« dávku z majetku žalobcům nahraditi a proti tomu se žalobci zavázali podati přiznání k dávce v dorozumění se žalovanou, jež bude oprávněna za žalobce s berními úřady jednati a opravné prostředky proti předpisu daní podati. Účelem této smlouvy bylo, by dávku z majetku na místě žalobců k tomu povinných podle § 2 zákona ze dne 8. dubna 1920, čís. 309 sb. z. a n. mimo kupní cenu nesla žalovaná. Žalobci v žalobě ani netvrdili, že dávka z majetku měla býti součástí kupní ceny, že žalovaná dávku převzala na srážku z ní, výši kupní ceny, která musí býti určitá (§ 1056 obč. zák.) vůbec neudali, takže nelze ani vypočísti, o jaký peníz měla býti kupní cena snížena. Žalobci se v žalobě domáhají na základě skutkových okolností tam uvedených zaplacení dávky z majetku ze smlouvy vedle kupní smlouvy zvlášť uzavřené, v odvolacím řízení však na základě uvedených nově tvrzených okolností uplatňují nárok z bezdůvodného obohacení. Jde tu tedy v odvolacím řízení o novotu podle § 482 c. ř. s. nepřípustnou, na kterou nelze vzít zřetel a ovšem o změnu právního důvodu žaloby v odvolacím řízení vůbec nepřípustnou (§ 483 třetí odstavec c. ř. s.). Žalovaná podle skutkového přednesu žalobců v prvé stolici převzala vedle kupní ceny k zaplacení též dávku z majetku, v době ujednání nebylo ještě jisto, zda dávka vůbec bude předepsána a zda k jejímu placení dojde, a tedy žalobci tvrzený závazek žalované byl co do existence i výše tehdy nejistý. Jde tedy skutečně o přesun dávky ze subjektu k ní povinného na osobu jinou, a taková smlouva, obsahující dohodu o převzetí dávky, přiči se zákonnému zákazu a jest proto neplatná (§ 238 zákona ze dne 25. října 1896, čís. 220 ř. zák., § 41 zákona ze dne 8. dubna 1920, čís. 309 sb. z. a n. a § 879 obč. zák.). Proto prvý soud uznáv, že žalobní nárok zakládá se na smlouvě, která nemá právního účinku, posoudil věc po stránce právní správně.

N e j v y š š í s o u d zrušil rozsudky obou nižších soudů a vrátil věc procesnímu soudu k dalšímu jednání a k novému rozhodnutí.

D ů v o d y:

Především jest odmítnouti ohrazení žalované strany, že vývody dovolacího spisu jsou nedovolenými novotami. Nedovolenými novotami po rozumu §§ 482, 504 a 513 c. ř. s. jsou jen nově přednesené s k u t k o v é okolnosti, nově nabízené důkazy, nové nároky a nové námitky, nikoli však nové p r á v n í odůvodnění návrhů a obran přednesených již před soudem procesním. Právní posouzení sporu přísluší soudu, k zákonným pravidlům, jež se vztahují na předmět sporu, jest soud povinen přihlížeti i tehdy, když je strany ani neznají, tím více tehdy, když se jich dovolaly, třebas tak učinily teprve v opravném řízení. Nové okolnosti, proti jichž přednesu se žalovaná strana ohražuje, jsou ve skutečnosti právním uvažováním o časových mezích předpisu § 41 zákona

o dávce z majetku č. 309/1920, obsahujícího zákaz přesunu dávky, a k těmto mezím musil by dovolací soud přihlížeti, i kdyby se jich žalobci ještě ani v dovolání nedovolávali.

Dovolání jest přisvědčiti v tom, že se zákaz přesunu dávky, obsažený v § 41 dávkového zákona, nevztahuje na úmluvu stran ze dne 24. února 1920, jež jest skutkovým i právním základem žaloby a již se banka zavázala nahraditi žalobcům případnou dávku z majetku, neboť dávkový zákon nabyl účinnosti teprve dne 8. května 1920, a podle § 5 obč. zák. nepůsobí zákony zpět a nemají vlivu na dřívější právní jednání a na dříve nabytá práva. Správně vyslovuje to také prováděcí nařízení ze dne 27. července 1920, čís. 463 sb. z. a n., ustanovujíc k § 41 zákona, že v úvahu přicházejí jen úmluvy, které byly ujednány po dni, kdy zákon nabyl účinnosti. Platnost úmluvy ze dne 24. února 1920 nebyla zákonem dotčena. Prováděcí nařízení ze dne 25. června 1920, čís. 424 sb. z. a n., na něž žalovaná strana poukazuje, nemá pro spor význam. Názor, že zákon, byv jednou prohlášen, platí také pro žalobce jako celek, jest arci správný, ale jen s obmezením jeho účinnosti od jeho vyhlášení. Platnost dřívějších jednání a smluv žalobců nebyla jím dotčena. Obecným pravidlem, že zákony nepůsobí zpět, není časově obmezena účinnost jen § 41 dávkového zákona, nýbrž všech jeho ustanovení, u nichž může zpětné působení zákona přijíti v úvahu, tak na příklad i účinnost § 62 o věcném ručení nemovitosti za dávku, které, jak rovněž bylo vysvětleno v prováděcím nařízení čís. 463/1920, nabylo platnosti také teprve dnem účinnosti zákona a nevztahuje se proto na nemovitosti zcizené v době od 1. března 1919 do 8. května 1920. Marně se pokouší žalovaná strana obhájeti neplatnost úmluvy ze dne 24. února 1920 poukazem k § 238 zákona o osobních daních ze dne 25. října 1896, čís. 220 ř. zák. V tomto zákonném předpisu vyslovený zákaz přesunu daně byl ovšem dne 24. února 1926 již v platnosti, ale neplatil ani pro všechny osobní daně upravené zmíněným zákonem, nýbrž byl obmezen na osobní daň z příjmu. Vztahuje se nyní arci i na dávku z majetku, ale jen proto, že byl § 41 dávkového zákona na ni výslovně rozšířen, s účinností však teprve ode dne nového zákona. Proto jest námitka neplatnosti smlouvy pro zákaz přesunu daně lichá, a musilo by býti žalobě vyhověno, kdyby se žalovaná strana bránila jenom touto námitkou. Ale žalovaná strana brání se také ještě námitkou podstatného omylu, do kterého byla při jednání uvedena žalující stranou. Poněvadž tato další námitka nebyla dosud pro nesprávný právní názor procesního i odvolacího soudu ještě ani na p ř e t ř e s v z a t a, nezbylo než podle § 510 c. ř. s. a § 52 c. ř. s. uznati, jak se stalo.

Čís. 10915.

Stát nemůže se domáhati pořadem práva na bance zaplacení daně z obratu vybrané bankou z účtů postoupených jí zákazníky a státu dosud neodvedené.

(Rozh. ze dne 30. června 1931, Rv II 215/30.)